

PANORAMA # XVIII

የትዘበት አድማንስ

መጋቢት 12 2000

የኩል ቤት ወደ ስነበት ካርድ መቀለቁል የታረክ ግዢታ ነው::

እኔኝ አምባገኘን ዘመኑ አዲስ አበባ በተተካ ቅጥር፡ እንደ እንደ
የተዘረዘሩትበት ክፍለ-ታ-ያመጣው ክህዳው ይሻል ይሁናል በሚራ ቁጥር ተስፋ፡
እስከ ለረሱኝው ደግሞ ተንሽ ገዢ ሰተትን እንደው-እንደታ-ሽው እንታዘበው
ማለታ-ቃው ያለተለመደ አልነበረም፡፡ ይህን ማለታ-ቃው ምንአልባት ክለፈው
የተሳለ ሆኖታ ለያመጣ ይቻል ይሁናል ክሚራ በመካከት፡ “የለፈው መከራ
የሚመጣው ይሰታ ይሁናል” ክሚራ ባህላዊ አነጋገር ለሆን ይቻላል፡፡ ይህ
እረዳን የሚደናናት ተስፋ ደግሞ በሰው ለይቶ ባንጋይና ለምድ የቆየ ነው፡፡
መታወቂ የሚኝኝው አምባገኘን ሥርዓት ቅሚ ባንጋይና ድርጋት ያው ኮር
ተመሳሳይ በመሆኑ፡ የህንጻቱ ሆኖታ ቅበት በቀበ ክእከቱ ወደ ለመጠ ሲለውጥ፡
አሁበ “አየ ተሳለን ሰደ-ቂ ተብሎን አመጣሁ” ማለቱን ይቀተላል፡፡ እሳትና
ረመጥ የሚፈጸረውበት ስነበት ቅበት የሚመጣው የተሳለ ሆኖታ በማያደርግም መልከ፡
በማያደረጋቸውንና በዘላቁታው ሆኖታ እስከማያደረግም ይረዳ፡ ሁሉ-ንም አማርመ
አማርመ ተስፋው ሲሆን የሚመጣው የሚከራ ስይተውኝን ይገኘል፡፡ ስይውት
እረዳዎች የተፈጥሮ ሁኔታ በማቁይልበት ክፍና መጋዢን ተቀተላለች፡፡ እኩል
አምባገኘን ሥርዓትም በአፍላው መጨቀኑን እየቀጠለ ይጋኘል፡፡ “ ለሌላ
በአፍላው የአሁያ መጀግር ይከላል” እንደማቅረብውም፡ እኩልን አምባገኘን
ሥርዓት ለማግልገል በርካታ እኩልና አገልግሎት በአቅራቢ ተርስ ለመጠጥ
በየቦታው እንደ ይ-በ ተጠሪ-ርተው በቀ በቀ ይሳሳለ፡፡ ስነበጥ እኩል የጠራም
ነጋዢ ይቀተላል፡፡ በተለዋዋት እንደማረጋ-ትም “ው-ሽ-ቃው ይጋኘነለ፡ የጠራም
ይጋኘል” እዝማረውም፡ “ እንተ እንደምን አለም፡ እኔ እንዳለሁ አለሁ፡ ስቁይ
ተስከሚ እጠበለ ሆኖለሁ”ኩል በዘላቁና የሚመጣው ተብሎበት
የሰተዘዘሩል፡ ያዕናናል፡፡

ማኝኝውም አምባገኘን ሥርዓት ምን ገዢም በሆን ቅመንም በለኩ በደክናው፡
የአሁበን ድጋፍና አመኝታ ሲለማያገኘኝ የሥልጣን ገዢውን ለያደርግም

የማችልዎ::

የበርከራብዎን:: የወታደሩን:: የስላሳ መዋቅሩን:: የተሸጋጀና አውታደሩና የገንዘብ ምንጭ በመዳኅ:: በማስረጃ ነው:: በኋሻ መዋቅራት ወሰጥ የተከተት ግለሰቦች ሁሉ:: በሥርዓቱ አመነበትም አሳመነበትም:: በግድ መኖር ሰላምናርባቶች:: በተሰበቻቸውንም የመደግኑ የአፈነት ስላለባቸው:: የአምባገኘን ሥርዓት ማገልጻን ይቀጥለብቻል::

ልሁም ነው:-

“አወይ ለቂ ማስረያው አወይ ለቂ ገመያ::

ካድማ ምን ይለል? ተለዎት ቤሮኑ:: ” ሌብል የነበረው::

በመሆኑም በሥርዓቱ ቁጥርናት የማዕራፍ:: አካላዊ አስተማሪዎች:: የበር ሰራተኞች ወዘተ.. መኖር ሰላለባቸው በቃ ስይሆን:: በተሰበቻቸውንና ለቂቸውን ለመደግኑ ይገዳዳለ:: በመሆኑም የሥርዓቱ ተቀማዎች በመሆናቸው በቃ:: መለው አካባቢ የአምባገኘናች አካል አምስል አድርት ለቂጥረቻው አይችልም:: ተገቢም አይደለም::

የእተምኑ አካባቢ ይህንን ለማመሱ አስተዋይናት በቃ ስይሆን:: ጉዢ ተለዋዋይ የሚፈጸማት መሆኑን አኅምናለን:: የስጪል ሰራተኞች ቁርቶ:: ወታደሩም በሆነ ዓይነትና መያዥ:: ተልዕክዎና ግዳታ በመጀመሪያ የህንኔን ዓይነት ከአጥቃ መሳተቷ መከላከል ሰላምና የአምባገኘናችን የወንጀል ተወካይ ለመፈወም ሲል አዲ- መዘንድ ወደፊጣማዊው አካባቢ አስከላዘ ይረዳ:: ወንጋጌና ተማሪና የአገበበና የህንና መሆኑን ምልተ-አካቢ በማግባ ይረዳለቻል:: ይህ መሠረታዊና አለቃቃዊ ቁልከኛን በአካቢና በወታደሩ መከላከል ለኖር የማረጋገጫ እንደሆነ ሁሉም ይረዳለቻል:: ይደግልዋልም:: ባኩልበት አንድ ቅንም ሲመቻው ከአምባገኘናች ማቆና ወገኖችን ነፃ የሚያወጣ በት ቀን ይመጣል ተብሎም ይጠበቀበቻል:: ይህንን ለምምነትና መማበት የማይፈልጋት አምባገኘናችና ሥርዓታቸው እንዲቀጥል የማይፈልጋት ንዑስን የአገበበ አባላት በቃ ፍቃው:: ይህ ማለት ግን የወታደር መለያ የደኝው ሁሉ የአምባገኘናች የመጨረቻና መሰራም አይሆምናም ማለት አይደለም:: እንደ ሂተለና የኩረ ታርሱ የበኩም ስማን ለባሽ ወታደሪች:: ወይም ይግሞ

እንደ መብለኬው የፌስስት ታርሱ ጥቅር ስማን ለባሽ ሁሉ:: የወያኑዎች የአጋዘና የፌስስል ነፍስ ገዢያቸው የነመለስ እናዊ የአገበበ ማኅጻፈ ካረና ፍስስት እንዳለም ለእተምኑ አካባቢ የማረጋገጫ አይደለም:: እነዚህ ፍጥና ይረዳ የሞት መልዕክታች የንዑስን እተምኑያውያን/ት የንነስ ይም

በኢትዮጵያ እንዳለ በመግኘበት ከዚህ በፊርማ የወንጀል ድጋጌት
መረጃ ይኖርባቸዋል፡፡ እስከታዙ፡

“ በወልውል በረሃ ያባቶችቸኝን ደም ተንተት እንደፈሰሰው፡

በገራሳያኑ ተብሔካ የካተት 12 የወንጀል ደም ወርሃ እንደገረፈው

ሁሉም በወያኑ አጋጣዬ የአትዮጵያውያን ደም መራቱን እራሳው፡፡”

እየተባለ በታሪክና በመሞው ተወልድ በንድ የሚዘመርባቸዋው መሆኑን
የወያኑ መረጃዎች እንዲገነዘበት እናሳሰብባቸዋል፡፡

በአንድ የአምባገኘን ሥርዓት ወሰጥ በሚከሰተ እንቀበቻሌ ለጠን
የሚያስፈልገውና ለፈጸም የሚገባው በለም በየመልከት እየታየ መቀመጥ
ያለበት፡የሥርዓቱ ጽለሰ አውጭዎችና ተርጉሙያዎች በጠቅላላው የጨቂና
ሥርዓት እራማዊቸኝ በመሆን በግልፅም ይህን በሰውር ስሜበት የሚጠፍል
ሁንር የሚገኘ እናማን መሆናቸውን ለይቶ ማውቆ ነው፡፡ እናኝህ ክፍለውቸ
እያወ፡ እየሰጠና እያውቆ ሆን በለው የአምባገኘናቸኝ እናና እግር፡ ዓይንና
ቁር በመሆን የሥርዓቱ እንዲ አካል እንዲ አምባል በመሆን በቁጥርናው፡
በማስቀያቸ፡ በግልፅው፡ በዘርፈያውና በቅሚያው ወሰጥ አባሪ ተባባሪ
የሆነትን ግለበበቸ፡ ለይቶ ማውቆ ተገቢ ነው፡፡ ፍርድ በማጣመዶ ፍትገ-ርትል
የትደል በመሰናና የተዘረፈቸ፡ ካርን ክኬር ወርሃ በማጣባት ስሜበት የፋይና
ሁሉም ሁሉ ክፍል ወሰጥ የሚጠቀለል ፍቸው፡፡ እናኝህ ክፍለውቸ ከአምባገኘን
ሥርዓት ወርሃ በመወገን ስሜበት ሁንር የሚገኘውቸ፡ አገል ጠራ ለማሆነው
የከንቱ ተቀኂው ማስተና ለማሆነው ለገመት ሪልማት፡ ለሁበት - ገበረት
ተገዢዎች ሲለማሆነ በቂ ነው፡፡ ይህንን ዓይነትና ዕውንታ የተገነዘበ
ነበረተሰበ፡ ጠላት ወደዚኝ ለይቶ ሲለማሆዎቹ በአንድ አምባገኘን ሥርዓት
ወሰጥ ተቀጥሮ የሚሰራውን ማኅኅዎቹም ሲሆተኛ ሁሉ
በደረሰናው በአንድ አይነት ማዘን አይመግኘውም፡፡ በተለይ የአትዮጵያው ስሜበት
አዘጋጅ የሚያይበት ላኩም እንተት ያለው በመሆኑ በአገዛው ወሰጥ ማን? ወን? ?
እንደሆነ እንጥሮ-አብበርጥሮ ያወቀዋል፡፡ በመሆኑም፡፡ በራ በዘረፅቸ
አምባገኘን አገዛው ወሰጥ የሚያገለግለው ሁሉ የአገዛው ደመና የሀገር መጋና
ነው በለው አይቋመምና፡፡ ወካናያቸውም የዚህ ዓይነት አስተሳሰበና ዕምነት
በመሠረቱ ለሁተኛ በመሆኑ ነው፡፡

እንግዲህ ከላይ የተጠቀሰውን መሠረታዊ ቁጥር ነገር በግንዘብ ወሰጥ
ማስተካከት ከተቋሉ፡ ከገልፅተ- አምባገኘን ሥርዓት በጽሕ ለማሆነው

ሁ-ለንተናዊ ዕውንታት ሁ-ለም በበከላ- ለ-ያስ-በብትና ለ-ጠናቃበት ይገባል፡፡
ከሁ-ለ- አስቀድ-ሞ፡ ማኑና-ወ-ም ነ-ር በአን-ከር ለ-ገኘ-በው- የ-ማ-ገ-በ- ፈ-ም ነ-ር፡፡
አ-ዘ-ብ የ-ህ-ገ-ር፡ ታ-ሪ-ከ-ና ተ-ው-ል-ድ፡ መ-ዋ-ረ-ት-ዊ መ-ሆ-ና-ቅ-ው-ን ነ-ው-፡፡ በአን-ና-
ዶ-ማ-ሞ፡ መ-ን-ግ-ሥ-ት-ና ማኑና-ወ-ም ሥ-ር-ዓ-ት በ-ተ-ለ-ይ-ም አ-ም-ባ-ነ-ን ሥ-ር-ዓ-ት
እ-ን-ደ- ሙ-ሳ- የ-ማ-ረ-ግ-ና እ-ን-ደ- ጥ-ሳ የ-ማ-ያ-ለ-ና መ-ሆ-ና-ን መ-ረ-ዳ-ት ከ-እ-ለ-ተ-ዋ-ይ
አ-ዘ-ብ የ-ማ-ጠ-ብ-ት ባ-ን-ር-ይ መ-ሆ-ና-ን ነ-ው-፡፡ አ-ም-ባ-ነ-ና-ቅ-ት በ-ሥ-ል-ማ-ን-
ለ-ሥ-ር-ዓ-ቱ አ-ገ-ል-ታ-የ-ቅ-ው-፡ በ-ል-ተ-ው ለ-ያ-ቦ-ለ-፡-ተ-ጠ-ቅ-ሙ-ው ለ-ጠ-ቅ-ሙ-፡፡ ም-ሙ-
ለ-ሽ-ል-ሙ-፡ ካ-ር-ፈ-ው ለ-ሰ-ጠ-፡ ለ-ለ-ም ለ-ለ-ም ተ-ቅ-ማ ተ-ቅ-ሞ-ቻ ለ-ለ-ማ-ስ ይ-ቻ-ል-
ይ-ሆ-ና-፡፡ ሥ-ሰ-ቱ-ም ተ-ራ-ሸ-ቁ አ-ገ-ዝ-ት-የ-ድ-ረ-ረ-ት ይ-ኩ-ን-ን ነ-ው-፡፡ ሥ-ር-ዓ-ቱ
ሰ-ገ-ረ-ሰ-ሰ- ግ-ን አ-ም-ባ-ነ-ና-ቅ-ት ከ-እ-ዘ-ብ- ፍ-ር-ድ ለ-ማ-ም-ለ-ጥ ሰ-ፈ-ረ-ጥ-ሙ-፡ የ-ሙ-ጨ-ቀ-ና-
መ-ሳ-ይ-ወ-ቅ-ው-፡ ሰ-ፈ-ረ-ር-ስ-፡ የ-ሰ-ለ- መ-ረ-ቢ-ቅ-ው-፡ ሰ-ቢ-ጣ-ስ-፡
ተ-ከ-ታ-የ-ቅ-ው-ን አ-ው-ለ- መ-ዳ- በ-ት-ና-ቅ-ው- እ-ን-ደ-ማ-ረ-ግ-ና የ-ፍ-ር-ብ ተ-ገ-ታ- ነ-ው-፡፡
ከ-ሁ-ለ-ም በ-ሳ-ይ የ-ማ-ያ-ዘ-ብ-ው-ና የ-ሙ-የ-ሰ-ተ-ማ-ዘ-ብ-ው-፡ ግ-ን ለ-ህ-ገ- መ-ከ-ለ-ካ-ይ ተ-ሰ-ቦ
የ-ሰ-ለ-ጠ-ው-፡ የ-ተ-ደ-ረ-ጃ-ው-ና የ-ታ-ጠ-ቅ-ው-፡ ከ-ፍ-ተ-ና- የ-ህ-ገ- ሁ-ብ-ት- የ-ሙ-በ-ት-
መ-ፈ-ት- በ-ከ-ን-ቱ-፡ መ-በ-ታ-ተ-ና- ም-ና-ል-ሳ-ት-ም ወ-ደ-ፊ-ት- በ-ተ-መ-ሳ-ይ- መ-ል-ከ- ይ-ህ-
የ-ይ-ና-ት- ለ-መ-ጠ- የ-ማ-ቻ-ል- መ-ሆ-ና- ነ-ው-፡፡

፲፭ በ-ወ-ያ-ኔ የ-ዘ-ረ-ፍ- አ-ገ-ዝ-ዘ- ሌ-ር ያ-ለ-ው- የ-ህ-ገ- መ-ከ-ለ-ካ-ይ ወ-ፈ-ዋ-ት- ከ-ሁ-ለ-
አ-ስ-ቀ-ድ-ሞ- ለ-ያ-ው-ቅ-ው- የ-ማ-ገ-በ- መ-ዋ-ረ-ት-ዊ ግ-ዶ-ታ- እ-ን-ዳ-ለ-ቦ-ት የ-እ-ት-የ-ና-ያ-
አ-ዘ-ብ በ-ማ-ገ-በ- ይ-ገ-ኘ-በ-ዋ-ል-፡፡ ያ-ም-ና-ል-ም-፡፡ ይ-ኩ-ው-ም የ-ሙ-ለ-ሰ- እ-ና-ዋ-ል-ም- የ-ገ-ብ-
አ-ቢ-ይ-ና- የ-ገ-ብ- አ-ስ-ፈ-ሪ-ማ-ና- ተ-ባ-ብ- ከ-ሙ-ሆ-ን እ-ን-ዳ-ቅ-ጠ-ብ- ነ-ው-፡፡
የ-ሙ-ያ-ው- ም-ግ-ባ-ረ-ሰ-ና-ይ-ይ-ም ይ-ህ-ን የ-ተ-መ-ዋ-ረ-ተ-ብ- ዓ-ለ-ማ-፡ የ-ቆ-ሙ-ት- ተ-ለ-ፊ-
የ-ማ-ኑ-ገ-ው-፡ ባ-ን- በ-ሆ-ን-፡ ለ-እ-ዘ-ብ- ለ-ህ-ገ- ለ-ህ-ገ- የ-ቆ-ሙ- መ-ሆ-ና-ን እ-ን-ቻ-ና-
የ-እ-ም-ባ-ነ-ና- አ-ገ-ዝ-ዘ- የ-ቆ-ቆ-ና- መ-ሳ-ይ- አ-ለ-ሙ-ሆ-ና- ነ-ው-፡፡ የ-ወ-ያ-ኔ- መ-ረ-ዊ-ቻ-ና-
ዓ-ለ-ማ-ና- ደ-ር-ረ-ት- የ-እ-ት-የ-ና-ያ- አ-ዘ-ብ- በ-ማ-ገ-በ- ለ-ለ-ማ-ያ-ው-ቅ-ው-፡ የ-ሙ-ከ-ለ-ካ-ይ
ወ-ፈ-ዋ-ቱ-ም- የ-እ-ዘ-ብ-ና- የ-ሰ-ብ- ተ-ገ-ታ-ና- ለ-ቅ-ቆ- በ-ማ-ገ-በ- ለ-ረ-ዳ-ው- ይ-ገ-ባ-ል-፡፡
በ-ሙ-ሆ-ና- ገ-መ-ሽ- ከ-እ-ዘ-ብ- የ-እ-ዘ-ቤ-ት- እ-ለ-ጀ-ታ-፡ የ-ህ-ገ- መ-ከ-ታ- መ-ሆ-ና-ን
በ-ተ-ማ-ባ-ር- ማ-ሳ-የ-ት- ይ-ጠ-ቅ-በ-ታ-ል-፡፡

የ-ወ-ያ-ኔ- የ-ተ-ፋ-ት- ክ-ዳ-ና-ን ለ-ሙ-ግ-ታ-ት-ና ማ-ገ-ሩ-ን-ም- ከ-ተ-ፋ-ት- ለ-ማ-ዳ-ን
በ-ማ-ደ-ረ-ገ-ት- አ-ዘ-ብ- እ-ን-ቅ-ብ-ቅ-ሰ-ቻ-ና- ሁ-ለ- ማ-ለ- በ-ሙ-በ-ት- የ-ሰ-ለ-ማ-ቅ- እ-ት-ቻ-ና-
ይ-ም- ከ-ማ-ኑ-ሰ-ሰ- በ-ር-ቱ-፡ ተ-ን-ቆ-ቆ- ማ-ድ-ረ-ግ- እ-ን-ዳ-ለ-ቦ-ት-፡፡ በ-አ-ን-ና- ግ-ን-፡ የ-ወ-ያ-ኔ-
ወ-ቻ-ና- እ-ብ- ተ-ባ-ብ- በ-ሙ-ሆ-ን-፡ የ-ተ-ፋ-ት- መ-ለ-ፊ-ት-ና-
እ-ን-ዳ-ይ-ሆ-ን መ-ር-ሰ-ት- እ-ን-ዳ-ለ-ለ-ቦ-ት- ነ-ው-፡፡ ይ-ህ-ን- በ-ሙ-ከ-ታ-ት- እ-ቻ-ን- በ-ን-ወ-ታ-ን- ከ-ት-ቻ-ና-
ይ-ም- ከ-ብ-ከ-ለ-፡ በ-ታ-ሪ-ከ-ና- በ-ሀ- ፈ-ት- ተ-ጠ-ቆ-ቆ- ከ-ሙ-ሆ-ን- የ-ማ-ያ-ሙ-ል-
መ-ሆ-ና-ን- ለ-ደ-ቆ-ቆ-ና- በ-ሆ-ን- ለ-ሰ-ጠ- እ-ደ-ገ-ባ-ም-፡፡ ለ-ህ-ገ- መ-ከ-ለ-ካ-ይ ሰ-ባ-ል-
የ-ታ-ጠ-ቅ-ው-ና- የ-ሙ-ር- መ-ሳ-ይ- እ-ፈ-ሙ-ና- ወ-ደ- ወ-ገ-ት- ወ-ደ- እ-ት-የ-ና-ያ- አ-ዘ-ብ- ማ-ዘ-ብ-

የለበትም:: ይህ ተግባር የበጀንት ባንክዎችና የህንጻ በቀል የእትዮጵያ
ጠላቶች የእነዚያኑ እንደ የእትዮጵያ መከላከል ማረጋገጫ ግዳታና ተግባር
አይደለም:: በመሆኑም ታሪካዊ ግዳታና መመጣት የሚችሉው::
ከተወልድና ከታረክ ወቀኑ እንዲሁም ከፍርድ ቅዱት ነፃ ለወጪ የሚችሉው::
የዘረኛችን ዓለማና አቶንና ለማስፈጸም ስጋል በአዝቦ ላይ የጠላትነት ተግባር
ከመፈጸም ሲታይና ነው:: በተመሳሳይ መልካ፡በዚያኑ የሰላም መዋቅር ወሰጥ
በብታችሁ:: መለማና ተንኑ አድርጋችሁ:: የእኔና -ራንጂዎች ወንድል
የመተዳደሪያው:: ሁሉ:: ከዚህ የእኔና የነፍስ-ገኝዎች ለራ ተመግኘችሁ
የሰላምዋውን አዝቦ ለቀቅና ግኝ እንዲታረዘከሩት የእትዮጵያ አዝቦ
ይጠይቷቸል::ይማዕናቸልም::በእሁት ወቅት እንድ እንድ የወጥታ
በረተዋችና በልደረበችችሁ በሚሰራው የማኅ ተግባር በመወከት የወያኑ
ሥርዓት እየረጋገሙ ወደ እትዮጵያ አዝቦ የተማል ነሬ እየተቀሳቀለ
መሆናችው የአዝቦችውን መከራና እጋጋ እየቋለለለት በመሆና ላይ
ናችው:: ለለመናው የዘረናው አዝቦ አባለና እረዳችውን ከተጠያቁነት
ለማውጫት የአዝቦ ወገን መሆናችውን ለመግለጫ ላይ ላይ ወሳኔዎች
በመውሰድ ላይ ይገኙለ:: ይህም በእትዮጵያ አዝቦ በንድ እንዲታከለና ሪፖርት
እየተመሰረገችው ነው:: ማንኛው ማን ቤሮና የማታ ማታ ወደ አዝቦ ነሬ
መቀለቀለ እያቀራው የታረክ ሁዋ::

አምባንናች ሲያልፏ ሲመሩ የእትዮጵያ አዝቦ ይግሞ:: ከታረክ:: ከነፃነቱና
ከእንዲነቱ ጋር ለዘላቹለም በዋናምና በልማት:: በበሌሎናና በደረጃ
አብር እንዲማረናር ማንኛው መለት:: እንዲሁም ወያና ግብረአብይና ለመራጠና
አይችለም::